

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Teologická fakulta
Katedra teologické a sociální etiky

Bakalářská práce

PES V ŽIVOTĚ ČLOVĚKA

(Reflexe vybraných etických otázek týkajících se vztahu člověka k psovi)

Vedoucí práce: doc. Mgr. Jindřich Šrajfer, Dr. theol.

Autor práce: Lucie Šulčíková

Studijní obor: Sociální a charitativní práce

Forma studia: kombinovaná

Ročník: 3

2009

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění, souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách.

14. června 2009

.....
Lucie Šulčíková

Děkuji vedoucímu bakalářské práce
doc. Mgr. Jindřichu Šrajerovi, Dr. theol.
za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

Obsah:

ÚVOD.....	6
1 VÝVOJ VZTAHU ČLOVĚKA A JEHO NEJLEPŠÍHO PŘÍTELE, PSA ..	7
1.1 PŮVOD A DOMESTIKACE PSA.....	7
1.2 VYUŽITÍ PSA V HISTORII A DNES.....	10
1.3 VLIV PSA NA ČLOVĚKA.....	16
1.3.1 <i>Pes a naše psychika</i>	17
1.3.2 <i>Význam psa ve vztahu k dítěti</i>	18
1.3.3 <i>Pes a staří lidé</i>	20
2 NĚKTERÉ ETICKÉ OTÁZKY VYPLÝVAJÍCÍ Z TOHOTO VZTAHU	22
2.1 POŘÍZENÍ PSA A ŽIVOT S NÍM.....	22
2.2 POLIDŠŤOVÁNÍ A PŘEKRMOVÁNÍ PSŮ	23
2.3 CHOV PSŮ	26
2.4 TÝRÁNÍ A OCHRANA PSŮ	27
3 ETICKÝ POHLED NA VZTAH ČLOVĚKA A ZVÍŘETE	31
3.1 PARADIGMA ANIMISTICKÉ A MECHANISTICKÉ.....	31
3.2 LIDSKÁ NADŘAZENOST.....	32
3.3 ANTROPOCENTRISMUS A ANTROPOMORFISMUS	33
3.4 VYUŽÍVÁNÍ A ZNEUŽÍVÁNÍ ZVÍŘAT.....	35
ZÁVĚR.....	37
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	39
SEZNAM PŘÍLOH	42
ABSTRAKT.....	46

Motto:

**Pes má krásu bez ješitnosti, sílu bez krutosti
a lidské ctnosti bez lidských nectností.**

Lord Byron

Úvod

Živý tvor s duší dítěte, umí milovat, nenávidět, žárlit, bát se i podvádět. To je stručná charakteristika nejlepšího a nejuvěrnějšího přítele člověka – psa. Je součástí lidských životů již několik tisíc let a v dnešním postmoderním světě by jen těžko, bez lidské péče, přežil. Mnoha lidem na světě tato bytost přirostla natolik k srdci, že si svůj život bez něj nedokáží ani představit.

Téma bakalářské práce „**Pes v životě člověka (Reflexe vybraných etických otázek ve vztahu člověka k psovi.)**“ jsem si vybrala proto, že už od dětství tíhnu k přírodě a mám velmi ráda zvířata a zejména psy, s nimiž jsem ve styku od narození a nyní se i se svou fenkou aktivně věnuji sportovní kynologii. Mimoto jsem přesvědčená, že nám psi (ale i jiná zvířata) dokáží pomáhat v různých směrech více, než si mnohdy dokážeme uvědomit.

Toto téma by se dalo jistě pojmout z různých úhlů pohledů. V první části předložené bakalářské práce bych se chtěla zaměřit na vznik a vývoj vztahu mezi člověkem a psem, rozdílů ve využití psů v minulosti a současnosti a jakým způsobem ovlivňuje pes život člověka. Pojem polidšťování psů, dnes není snad nikomu cizí a dost často se také prostřednictvím médií dovídáme o týrání psů. Na tyto a další vybrané etické aspekty ve vztahu člověka k psovi poukazují ve druhé části. Třetí část je věnována etickému pohledu na vztah člověka a psa. Například jaké postoje člověk může vůči psovi zaujímat, jak s ním může zacházet a co důvody, které jej k tomu vedou.

1 Vývoj vztahu člověka a jeho nejlepšího přítele, psa

„Pouze stěží si lze představit lidský život, který by nebyl v nějaké formě doprovázen také existencí zvířete.“¹ „Zvíře však není pouze lidským souputníkem, je také článkem jeho vlastního biologického vývoje. Poznávání zvířat mu tak umožňuje mimo jiné lepší pochopení a porozumění faktorům, které jej ovlivňují, jak ukazuje např. dnešní etologie. Zdá se ovšem, že dnešní člověk je v otázkách, které se týkají života zvířat, jejich chování a potřeb, velice slabě informovaný – a to především vlastní vinou.“² „Má-li člověk navázat a udržovat dobrý partnerský vztah se zvířetem, musí nejen respektovat jeho fyziologické potřeby a dbát o jeho dobrý zdravotní stav a fyzickou kondici, ale musí rovněž poznat specifičnosti jeho chování a respektovat individualitu svého zvířecího společníka a přítele.“³

V rámci této kapitoly se zaměřím na počátky vzniku vztahu mezi člověkem a psem, jak se z nich vlastně stali partneři a z jakých důvodů. Následně se věnuji průběhu a změnám tohoto vztahu od minulosti po současnost. Na konci této kapitoly hodnotím, jakým způsobem ovlivňuje přítomnost psa naše životy, zejména starých lidí a dětí a jak působí na naši psychiku.

1.1 Původ a domestikace psa

„Pes domácí (Canis familiaris) je potomkem prvního lidmi domestikovaného druhu – vlka (Canis lupus).“⁴ „Podle tradičních představ se vlci začali domestikovat v období před deseti až dvaceti tisíci lety. Ovšem nejmodernější průzkumy DNA psů a vlků ukazují, že vlk se poprvé transformoval v psa mnohem dříve – před více než sto tisíci lety. Tyto nové důkazy rovněž dokládají, že vlci se domestikovali několikrát, nikoli pouze jednou a že křížení psů s divokými vlky

¹ ZÁMEČNÍK, J. *Člověk a zvíře - hledání etického vztahu*. s. 60.

² Tamtéž.

³ FRANĀKOVÁ, S. *Vztah mezi člověkem a zvířetem z pohledu etologie*. s. 1.

⁴ KOLEKTIV AUTORŮ. *Zooterapie ve světle objektivních poznatků*. s. 54.

dále pokračovalo. Pokud se tato teorie potvrdí, bude to znamenat, že naše dávné přátelství se psy sehrálo zřejmě důležitou úlohu v evoluci lidstva. Psi pravděpodobně hráli zásadní roli při vývoji loveckých schopností člověka v době před sedmdesáti až devadesáti tisíci lety.“⁵

„Pes se vyznačuje mimořádnou přizpůsobivostí klimatickým a geografickým podmínkám. Jako jedno z mála zvířat světa se vyskytuje prakticky ve všech klimatických oblastech a zonálních ekosystémech: v tundře, tajze, v pouštích a polopouštních oblastech, v savanách nebo stepích, v buši, v lesích, v deštných pralesech, ale také v městských aglomeracích, předměstských a zemědělských/venkovských oblastech, a dokonce i v oblastech nad severním polárním kruhem. Všude tam, kde dokáže přebývat člověk.“⁶

„Když člověk jednou psa poznal, nedokázal už nadále žít bez něj. Nejen zoologové dnes řeší otázku, zda v prvopočátcích domestikace více ovlivnili lidé předchůdce psa, nebo naopak vlci (pra)člověka svým životním způsobem v důsledně uspořádaném systému.“⁷ „Výsledky dosavadních genetických studií nabízejí různé scénáře.“⁸ „K prvnímu skutečnému přímému kontaktu se psy asi došlo prostřednictvím osiřelého štěněte, které si člověk vzal k sobě. Divocí psi jsou od přírody velmi plaší, takže péče o štěně a jeho výchova byly jediným způsobem, jak se mohl pes začlenit do lidské domácnosti.“⁹ „Teorie domestikace psa zahrnují jeho využití jako potravy, strážce, lovce, společníka u stolu i domácího mazlíčka. Psi se v některých částech světa stále konzumují, ale protože jsou to převážně masožravá zvířata, a tudíž mají ve srovnání s býložravci horší výživnou hodnotu, má se za to, že původně se pro potravu nechovali.“¹⁰ „Biolog James Serpell, se dokonce domnívá, že první domestikovaní psi existovali ještě dříve, než se člověk stal skutečným člověkem a mají tak podíl na

⁵ SHELDRAKE, R. *Váš pes to ví. Jak psi poznají, kdy se jejich pán vrací domů.* s. 25.

⁶ CÍSAŘOVSKÝ, M. *Pes.* s. 11.

⁷ CÍSAŘOVSKÝ, M. *Pes.* s. 21.

⁸ KOLEKTIV AUTORŮ. *Zooterapie ve světle objektivních poznatků.* s. 54.

⁹ WOLOY, M., E. *Pes a lidská duše.* s. 20.

¹⁰ WOLOY, M., E. *Pes a lidská duše.* s. 21.

jeho „polidštění“.¹¹ „Předkové našich domácích psů se pravděpodobně přidali k člověku proto, že se chtěli spolupodílet na našich zdrojích. Právě proto začali vyhledávat jeho blízkost.“¹² „A co když tomu bylo právě naopak? Totiž že nezkušený, přírodou k lovu zcela neuzpůsobený, pomalý, snadno zranitelný sběrač plodů sledoval skvěle organizované, loveckými instinkty, rychlostí a o poznání účinnějšími špičáky vybavené smečky vlků, aby se ON případně přiživil na zbytecích jejich kořisti. A vnesl do budoucího společenství prvek, který zvířata neznají: plánování.“¹³

„Sama psí povaha – sklon psů žít ve skupinách, jejich schopnost vytvářet pevné svazky s lidmi a schopnost chránit společné teritorium – propůjčila psům jako prvním zvířatům výsadní právo soužití s lidmi. Později byli psi spojováni se zlem, smrtí a ďáblem. K tomu došlo pravděpodobně v období prudkého růstu lidské populace, kdy se psi podíleli na přenosu nebezpečných onemocnění.“¹⁴

„V období pozdní řecké kultury se psem natolik pohrdalo, že byl vyloučen ze společnosti boha Asklépia, s nímž byl nadále asociován pouze had. Přestože měl pes v původních náboženstvích místo mezi bohy, v bibli je považován za „nečisté“ zvíře a téměř každý odkaz na psa souvisí s nízkými a mrzkými vlastnostmi. Pod heslem „pes“ najdeme i v současných slovnících výrazy jako: něco bezcenného, mimořádně ubohé kvality, „fena“ je ošklivá, nudná nebo hrubá dívka či žena.“¹⁵

„Ze všech zvířat žijících s člověkem dovedou psi nejlépe porozumět lidským sociálním signálům a navíc v některých úlohách, které vyžadují pochopení komunikačních signálů, dosahují lepších výsledků než lidoopi.“¹⁶ „Specifické chování psů je výsledkem dlouhotrvajícího procesu domestikace, během níž došlo k zastavení vývoje na nedospělém stupni. Psi tedy svým chováním připomínají

¹¹ CÍSAŘOVSKÝ, M. *Pes*. s. 22.

¹² FICHTLMEIER, A. *Vodítka a vedení psa. Svět psů*. s. 9.

¹³ CÍSAŘOVSKÝ, M. *Pes*. s. 24.

¹⁴ WOLOY, M., E. *Pes a lidská duše*. s. 73-74.

¹⁵ WOLOY, M., E. *Pes a lidská duše*. s. 74.

¹⁶ HARE, B. A KOL. *The domestication of social cognition in dogs*. On-line.

spíše štěňata než dospělé vlky. Některé prvky chování, přítomné u vlků, se během domestikace vytratily (např. některé prvky agresivity), jiné ztratily svůj původní kontext a jsou užívány ve více situacích (např. štěkání). Domestikace vedla i ke vzniku nových typů chování, jako je např. situačně specifický vizuální kontakt s člověkem.¹⁷

„V dávných mýtech a legendách mají psi a vzájemné vztahy mezi psy a lidmi jak negativní, tak pozitivní předznamenání – pes byl buď posvátným prostředníkem nebes, nebo obávaným zvěstovatelem smrti, v závislosti na současném stupni rozvoje vědomí a kultury.“¹⁸

1.2 Využití psa v historii a dnes

Pes v historii

„Psi byli s největší pravděpodobností nejprve využíváni při lovu zvěře a k obraně lidských komunit. Ve starověku měli již široké uplatnění. Byli využíváni nejen k lovu, ale k pronásledování zločinců a uprchlých otroků a zároveň jako bojový prostředek. Již egyptští faraónové používali ve válkách cvičené psy. Egyptští válečníci byli zobrazováni v doprovodu mohutných psů a v čele vojska bývala nošena socha psa. Další psi pak sloužili ke střežení majetku, k ochraně a ovládnutí stád hospodářských zvířat. Psi byli chováni rovněž jako společníci. O oblibě psů ve starém Řecku a Římě svědčí i to, že byli často zmiňováni v písemných záznamech a literatuře.“¹⁹

„Ze středověku existují nesčetné záznamy o využívání psů šlechtou k lovu a panovníci jsou zobrazováni se svými loveckými psy. Dámy pak často se svými psími mazlíčky. Ale ani ve středověku nepřestali být psi využíváni k vojenským účelům. Psi sehráli významnou roli v bitvě za osvobození Švýcarska proti

¹⁷ KOLEKTIV AUTORŮ. *Zooterapie ve světle objektivních poznatků*. s. 54.

¹⁸ WOLOY, M., E. *Pes a lidská duše*. s. 75-76.

¹⁹ PINC, L., SVOBODOVÁ, I. *Pes ve službách člověka*. On-line.

Francouzům. Ještě před vlastním střetem obou armád byly proti sobě vypuštěny smečky psů. Švýcarští psi si v bitvě vedli lépe a předznamenali tak konečné švýcarské vítězství.“²⁰

„S nástupem palných zbraní ustupuje význam vojenských psů jako bojového prostředku do pozadí. Psi byli využíváni armádami všech zemí jako strážní psi. Na hradbách a v leženích varovali před přiblížením nepřítele, byli využíváni ke střežení zajatců a rovněž k přenášení zpráv. Počátkem 19. století v době napoleonských válek byly dokonce nařízeny povinné odvody psů do armády. Počátkem 20. století psi začali být rovněž využíváni k vyhledávání raněných vojáků na bojištích. Několik desítek takto vycvičených psů bylo ruskou armádou použito v rusko-japonské válce. V té době se rovněž začalo využívat psů v policejní službě. Psi byli cvičeni k ochraně policisty, k pronásledování a vyhledávání osob a ke sledování pachové stopy.“²¹

„Období 1. světové války je dobou nástupu moderních technologií a bojových prostředků. Objevují se samonabíjecí a automatické zbraně, vojenská letadla, ponorky, tanky a chemické bojové prostředky. I v tomto konfliktu se na obou stranách uplatňují desetitisíce vojenských psů, sloužících hlavně ve strážní a sanitní službě. Po první světové válce se chov služebních – vojenských a policejních psů neobyčejně rozšířil. Po celém světě vznikaly jednotky vojáků se psy a rovněž výcviková střediska pro psy a psovody bezpečnostních složek.“²²

„V době začátku 2. světové války již měly válčící státy k dispozici desetitisíce psů. Americká armáda konala odvody psů, kteří byli cvičeni ve strážní službě, k dopravování zpráv a jako tzv. „Scout Dogs“, kteří pomáhali střežit ležení vojáků a zvláště pak v Tichomoří upozorňovali při postupu džunglí na ukryté nástrahy a číhající nepřátelské vojáky. Psi v německé armádě kromě jiného prováděli vyhledávání min a nastražených výbušnin. Obzvláště otřesným případem zneužívání psů pro válečné účely jsou pak zprávy o výcviku psů v sovětském

²⁰ PINC, L., SVOBODOVÁ, I. *Pes ve službách člověka*. On-line.

²¹ Tamtéž.

²² Tamtéž.

vojsku. Vycvičení psi, obtěžkáni vaky s výbušninami se na povel vrhali pod blížící se tanky.“²³

„I po skončení 2. světové války byli psi nadále k vojenským účelům používáni. Americká armáda a válečné námořnictvo osvědčené „Scout Dogs“ velmi úspěšně používali i ve Vietnamské válce. Lze bez nadsázky říci, že tito psi zachránili stovky a možná tisíce amerických životů. Americká armáda pak při svém útěku z Vietnamu stovky těchto psů zanechala svému osudu.“²⁴

Využití psa v dnešní době

- **Psi jako společníci**

V českých domácnostech najdeme kočky, činčily, fretky, morčata, křečky a další. Nejoblíbenějším zvířetem jsou však odjakživa psi, kteří se jako jediní dokáží s člověkem přátelit a obdivovat ho.²⁵ „Nepochybně nejpočetnější skupinu psů, chovaných člověkem, tvoří psi sloužící lidem výhradně jako společníci.“²⁶ „Osamělým lidem nahrazuje pes kamaráda, životního druha či dítě. Vedle vlastního vztahu však péče o psa umožňuje i kontakt s dalšími lidmi – setkávání se sousedy, známosti mezi pejskaři a podobně.“²⁷

„Přes všechny omezující předpisy a problémy vyplývající z držení psů a to zvláště ve městech, nemají počty psů, držných lidmi výhradně jako společníci, klesající tendenci. Nelze totiž popřít, že držení psa jako společníka, má na kvalitu života jejich majitelů pozitivní dopad.“²⁸

²³ PINC, L., SVOBODOVÁ, I. *Pes ve službách člověka*. On-line.

²⁴ Tamtéž.

²⁵ Srov. KOUCKÁ, P. Miláčci i otroci. *Psychologie DNES*. s. 14.

²⁶ PINC, L., SVOBODOVÁ, I. *Pes ve službách člověka*. On-line.

²⁷ KOUCKÁ, P. Miláčci i otroci. *Psychologie DNES*. s. 14-15.

²⁸ PINC, L., SVOBODOVÁ, I. *Pes ve službách člověka*. On-line.

- **Psi sportovní**

„Další významnou skupinu, v podmínkách České republiky velmi početnou, tvoří psi chovaní za účelem sportovního využití. Jedno z odvětví sportovní kynologie, je kynologie odvozená od služebního výcviku. Do této skupiny lze rovněž řadit psy záchranářské, pokud jsou cvičeni pro sportovní záchranářský výcvik.“²⁹

„Velmi náročným výcvikem připomínajícím služební výcvik je rovněž tzv. „ring“ oblíbený např. ve Francii, Německu či Belgii. Tato forma výcviku klade neobyčejně vysoké nároky na fyzickou i povahovou disponovanost psů. Jeho mezinárodní forma nazývaná „mondioring“ má již své příznivce i v České republice.“³⁰

„Dalším druhem kynologického sportu, který je v našich podmínkách velmi rozšířen, je tzv. agility. Jak napovídá anglický název, psi soutěží v hbitosti, obratnosti a rychlosti. Podstatou výcviku je co nejrychlejší a bezchybné překonávání nejrůznějších překážek. Dále existuje celá řada nejrůznějších odvětví, které lze rovněž ke sportovní kynologii počítat, jako např. soutěže saňových psů, psí dostihy, tanec se psem, coursing či běh se psem na lyžích – tzv. skiering.“³¹

- **Psi pomáhající zdravotně postiženým**

„Úloha psů při pomoci postiženým, nemocným či starým osobám je rovněž velmi významná a nezastupitelná. Pravděpodobně veřejnosti neznámější jsou vodící psi, kteří jsou cvičeni k doprovodu nevidomých osob. Jedná se o časově poměrně náročný výcvik, který klade nemalé nároky na kvalitu vybraného psa. Vybírání jsou psi klidní, povahově vyrovnaní a nebojácní. Jako vodící psi bývají nejčastěji využíváni labradorští retrívři, zlatí retrívři, němečtí ovčáci, ale i další plemena. Používání psů k tomuto účelu je prokázáno již ve starověku a ve středověku.“³²

²⁹ PINC, L., SVOBODOVÁ, I. *Pes ve službách člověka*. On-line.

³⁰ Tamtéž.

³¹ Tamtéž.

³² Tamtéž.

„V poslední době se začíná rovněž používat tzv. asistenčních psů, kteří slouží osobám s různými tělesnými omezeními. Tito psi mohou např. na povel osoby na invalidním vozíku podat upadlý předmět, otevřít dveře či zhasnout světlo. Asistenční psi pro neslyšící pak upozorní osobu na zvonění zvonku či přinesou zvonící telefon. Osoba se může dle reakcí psa lépe orientovat v prostředí. Všichni tito psi však pro postižené občany plní velmi důležitou úlohu společníků a zdroje pocitu bezpečí.“³³

„Obdobný význam pak mohou mít psi pro osoby trpící např. Parkinsonovou chorobou či epilepsií. Využívání psů pro doprovody osob s Parkinsonovou chorobou je poměrně novou specializací, ale ukazuje se, že takto postižené osoby se za pomoci psa, který má na postroji upevněné jakési madlo, mohou lépe pohybovat na veřejnosti a stávají se méně závislými na pomoci ošetřovatelů a svých blízkých. Stejně tak se ukazuje, že v budoucnu bude možno nejspíše využívat psy k doprovodu osob trpících epilepsií. Pes je schopen upozornit svého majitele na blížící se epileptický záchvat a ten tak může s dostatečným časovým předstihem přivolat zdravotní pomoc, nebo přivolat své příbuzné či známé. Existují dokonce zprávy o tom, že se počet záchvatů u takto doprovázených osob snížil.“³⁴

- **Psi služební**

„Využití psů k vojenským či bezpečnostním účelům již bylo zmíněno. V dnešní době úloha psů pochopitelně nespočívá v jejich zuřivém útoku na šiky ozbrojených vojáků ani v dopravování zpráv přes nepřátelské linie. Přesto však mají psi své místo i v moderních armádách. I přes pokročilou úroveň techniky jsou psi využíváni ke střežení vojenských zařízení, ke střežení vojenské techniky, doprovázejí vojenské hlídky, vyhledávají výbušniny a miny a plní policejní úkoly ve službách vojenských policí.“³⁵

³³ PINC, L., SVOBODOVÁ, I. *Pes ve službách člověka*. On-line.

³⁴ Tamtéž.

³⁵ Tamtéž.

„Policejní psi se tradičně využívají ke stopování a označování zločinců. Všestranné využití psů při ostraze, útoku, hledání obětí přírodních katastrof, hlídání, prohledávání budov, kontrole davu, hledání narkotik, výbušnin či zbraní odpovídá o jejich schopnostech snad nejlépe. A konečně, psi nás díky svým výjimečným schopnostem rozpoznat nepatrné změny v okolním prostředí mohou včas varovat před blížícím se zemětřesením.“³⁶

„Neobyčejně citlivého čichu je využíváno při metodě pachové identifikace. Tato pachová stopa je pak porovnána se srovnávací pachovou konzervou, odebranou podezřelé osobě. V minulosti bylo prokázáno, že dobře vycvičený pes dokáže od sebe odlišit i pach jednovaječných dvojčat, a to i přesto, že si jsou jednovaječná dvojčata pachově velmi podobná. I když je používání této metody v České republice příležitostně vystavováno útokům ze strany obhájců zločinců, jedná se o metodu velmi spolehlivou, která je i nadále v naší kriminalistické praxi využívána a často ji soudy připouštějí jako podpůrný důkazní prostředek. Jednou z nejnovějších specializací policejních psů je jejich využívání při vyšetřování požárů.“³⁷

- **Psi lovečtí**

„Psy nacházíme v nejrůznějších službách člověka, ale tou nejstarší a po staletí nejvíce využívanou úlohou je hlídání a lov.“³⁸ Doklady o loveckém využívání psů existují již z období horního paleolitu. Lovecký pes je však nezbytným pomocníkem při výkonu práva myslivosti i v dnešní době. Minimální počty lovecky využívaných psů jsou v závislosti na rozloze honitby v České republice dokonce stanoveny zákonem. K výkonu práva myslivosti musí každý pes složit zkoušky lovecké upotřebitelnosti.“³⁹

³⁶ WOLOY, M., E. *Pes a lidská duše*. s. 46.

³⁷ PINC, L., SVOBODOVÁ, I. *Pes ve službách člověka*. On-line.

³⁸ RŮŽIČKA, J. *Plemena ve službě*. Doba se mění a s ní i nároky na psy. *Pes přítel člověka*. s. 34.

³⁹ PINC, L., SVOBODOVÁ, I. *Pes ve službách člověka*. On-line.

Vždy pokud chceme zjišťovat nějaký původ a historii, narazíme na různé názory či teorie. Stejně je tomu i v případě původu a domestikace psa. Dnes už se asi s jistotou nedozvíme, zda se přidal pes ke člověku nebo tomu bylo naopak a proč. Víme však k jakým rozmanitým účelům či aktivitám byl pes napříč historií využíván. Z výše uvedeného textu je patrné, že dříve měli psi hlavně praktické využití (lov, hlídání,...) dnes se však již tato jejich přirozenost vytrácí a proto ji lidé nahrazují alespoň jinými aktivitami, což vidím jako pozitivní, protože pes je společenské a aktivní zvíře. Nicméně si v této souvislosti musím položit otázku, jak se tyto aktivity a využití psů budou vyvíjet dále? Co budou dělat a jak budou vypadat naši psi za padesát let?

1.3 Vliv psa na člověka

Žijeme v době plné moderních technologií, které jsou neustále zlepšovány a nahrazovány ještě dokonalejšími, jež mají sloužit ke zjednodušení našich životů. Pohodlí moderní techniky má však i svou daň a sice, že se stále více odcizujeme přírodě, což má negativní důsledky. Dnešní hektická doba je zaměřená zejména na aktivitu, výkon, úspěch, kariéru atd. Lidé se neustále za něčím „honí“ mnohdy bez ohledu na druhé, jsou ve stále větším stresu, zhoršují se mezilidské vztahy, zvyšuje se počet civilizačních onemocnění, jež vychází z naší psychiky.

Podle psycholožky Jiřiny Lacinové (zakladatelky canisterapie v České Republice) mají na nás domácí mazlíčci mnohem větší vliv a jsou mnohem důležitější než v minulosti a to zejména ve městech. Pes má být přínosem hlavně v doplňování oslabených mezilidských vztahů.⁴⁰

Není to paradox? Na jedné straně budujeme velká města a odkláníme se od přírody, abychom na druhé straně z měst poté utíkali na venkov nebo si pořizovali zvířata, která nám budou pomáhat zbavovat se psychických a jiných problémů, které jsme si sami způsobili.

⁴⁰ Srov. HUČÍN, J. Proč člověk chová domácí mazlíčky (a někdy i dost exotické)? *Psychologie DNES*. s. 13.

„Nejnovější výzkum dokazuje rozsáhlou prospěšnost soužití člověka se zvířetem, jež ovlivňuje lidské chování, individuální rozvoj jednotlivce i kvalitu jeho života.“⁴¹ „Mnoho lidí často pociťuje silnou touhu po soužití se zvířaty jako po sociálním doplňku. Je možné dokonce říci, že zvířata v zájmových chovech vděčí od dávných dob za svou existenci právě této touze. Taková doplňková soužití ukazují, že dokonce i osoby, které zjevně nepotřebují úlevu od psychických nebo jiných problémů, mohou získat těžko definovatelnou psychickou podporu z trvalé společnosti zvířete. V těchto případech bývá soužití tak intimní, že zvíře sdílí se svým majitelem domov.“⁴²

1.3.1 Pes a naše psychika

„Existují spekulace, že zvířata mohou snižovat jak pocit úzkosti, tak i aktivaci sympatického nervového systému poskytnutím příjemného rozptýlení, posilováním pocitu bezpečí a poskytnutím zdroje uklidňujícího kontaktu. Mohou lidem pomoci se vyrovnat se samotou a depresi tím, že jim poskytují společnost, zvyšují zajímavost a variabilitu životního stylu, jsou také subjektem, o který je možné pečovat. Některé druhy zvířat mohou dopomoci ke zvýšení fyzické kondice poskytnutím důvodu k tělesným aktivitám. Zvířata tedy mají potenciál brzdit rozvoj onemocnění spojených se stresem, jako je onemocnění věnčitých srdečních tepen nebo hypertenze. Rozsah prospěšného působení zvířat se nemusí nezbytně týkat pouze jejich majitelů. Je možné spekulovat s myšlenkou, že prakticky kdokoliv může mít prospěch z přítomnosti přátelských zvířat.“⁴³

„Dále bylo zjištěno, že interakce se zvířaty měly takový účinek, že se osoby cítily šťastnější, pozornější a méně osamocené, zvířata je stimulovala k dotykům, hovoru a úsměvům. Majitelé zvířat měli více tělesného pohybu a byli spokojenější se svým společenským, tělesným a emočním statutem. Majitelé zvířat mající

⁴¹ AUTOR NEUVEDEN. *Ženevská deklarace IAHO*. s. 32.

⁴² ODENDAAL, J. *Zvířata a naše mentální zdraví*. s. 47.

⁴³ ODENDAAL, J. *Zvířata a naše mentální zdraví*. s. 75.

spokojené vztahy nahlíželi na svá zvířata jako na členy rodiny. Na úlohu, kterou v tomto ohledu zvířata sehrávají, se nahlíží jako na jejich schopnost mít pozitivní vliv na psychosociální rizikové faktory (např. projevy pozornosti). Zvířata by se však neměla považovat za jakési léky, které můžeme vzít, kdykoliv se necítíme dobře, ale spíše za prostředek ke změně životního stylu, a tudíž ke zlepšení zdraví a kvality života.⁴⁴

„Je nepochybné, že terapie založená na prastarém vzájemném vztahu člověka a zvířete má mnohostranný význam pro lidské zdraví. Je proto třeba, aby po vzoru např. Rakouska nebo Švýcarska vznikaly organizace, které by se touto činností zabývaly. V různých odděleních nemocnic by jistě „čtyřnozí léčitelé“ způsobili mnoho radosti jako utěšitelé a kamarádi. V budoucnosti bude zapotřebí terapeutickou úlohu zvířat systematicky studovat, aby je bylo možno používat co nejúčinněji.“⁴⁵

Výše uvedená a výzkumy doložená fakta, nás jistě přesvědčí, že pes má mnoho pozitivních vlivů na člověka a to nejen v oblasti fyzické, psychické, ale i sociální. Terapie za pomoci zvířat, mají jistě nesporné výhody, nicméně mě překvapilo, že v budoucnu by měli působit psi například i v nemocnicích, kde mohou být vnímáni jako narušitelé hygienických podmínek. I když na nás mají psi „blahodárný“ vliv v mnoha směrech, neměli bychom je považovat za jakýsi další medikament, ale brát v potaz také jejich potřeby a uspokojovat je.

1.3.2 Význam psa ve vztahu k dítěti

„Důležitost zvířete pro podporu emocionálního i rozumového vývoje dítěte je nesporná a ve vývojové psychologii je to fakt dávno známý. Záleží ovšem na tom, v jakém věku se dítě se zvířetem setká. Příchylnost „ke všemu živému“ projevuje většina dětí velmi brzo. Pes se stává častým námětem kreslených postavíček a pro dítě do tří let je velmi zajímavou hračkou, které dává přednost před neživými

⁴⁴ ODENDAAL, J. *Zvířata a naše mentální zdraví*. s. 75-77.

⁴⁵ FIALOVÁ, R., HESS L. Vliv zvířat na psychiku člověka. *Vesmír*. s. 636.

hračkami. Na rozdíl od dokonalé napodobeniny zvířete je živý tvor nepoměrně vydatnějším a proměnlivějším zdrojem podnětů. Pohybuje se, reaguje, chce si hrát a to všechno je pro dítě velmi atraktivní.“⁴⁶

Nicméně rodiče by měli dítěti, zejména malému, vysvětlit způsob chování ke psu. Přeci jen nejde o neživou umělohmotnou hračku, která by snesla vše, co dítě napadne s ní provádět. Navíc tato živá „hračka“ si také nenechá vše líbit a svou nelibost může dát najevo například kousnutím či jiným ublížením dítěti.

„Předškolní děti jsou schopné již víc se psem dovádět a hrát si s ním. Zlom ve vztahu ke psovi nastává asi v devíti letech, kdy jeho přítomnost pomáhá dítěti přijmout odpovědnost a rozvíjet rodičovské postoje. V době adolescence se stává pes významným vychovatelem, neboť na sebe nechává výchovně působit. Není možné pominout také vliv na rozvoj pohybových schopností dítěte, které je zvířetem nucené ke zvýšené pohybové aktivitě.“⁴⁷

Jak uvádí Straková a Hučín má pes velký vliv na fantazii dítěte, dále si rozvíjí sociální dovednosti, učí se tolerantnosti a trpělivosti. Rodiče jsou toho názoru, že si dítě prostřednictvím zvířete posiluje zodpovědnost. Z pohledu dětí, je výhoda vlastnictví psa potřeba po doteku a emocionálním vztahu, které je zvíře mnohem lépe a rychleji schopno uspokojit než rodiče. Některé děti svěřují svému psovi různá tajemství a jiná (zejména jedináčci) berou psa jako sourozence.⁴⁸

„V dětské terapii mohou být psi její nenahraditelnou součástí. Tato forma terapie je velmi vhodná u diagnóz smyslových poruch nebo poruch chování a prožívání, které mají kořeny v nedostatku emocionálního pocitu bezpečí v raném vývoji dítěte. Jak poukazuje Levinson, existuje důležitý rozdíl mezi hrou se zvířaty a hrou s panenkami nebo jinými hračkami. Dítě totiž velmi brzy u zvířete zjistí, že

⁴⁶ STRAKOVÁ, Š., HUČÍN, J. *Zvíře pomáhá najít vztah k lidem*. On-line.

⁴⁷ Tamtéž.

⁴⁸ Srov. STRAKOVÁ, Š., HUČÍN, J. *Zvíře pomáhá najít vztah k lidem*. On-line.

jsou jeho city opětovány a že jsou vzájemné. Díky vztahu se psem zakouší dítě cennou emocionální podporu. Zvyšuje se jeho důvěra ve psa i důvěra v sebe.“⁴⁹

Přínos psa v životě dítěte je významný, vždyť každý rodič je určitě rád, že dítě má psího kamaráda místo toho aby třeba bralo drogy apod. Na druhou stranu je zde zmiňováno, že pes podporuje v dítěti zodpovědnost a další pozitivní vlastnosti. Tady by se mohlo lehce stát, že rodiče koupí dítěti psa, aby jej leccemus naučil, mohou jej tak brát jako náhradu svých rodičovských povinností.

1.3.3 Pes a staří lidé

Podobně jako u dětí, může být i u starých lidí role zvířat velice komplexní. Podle Strakové a Hučína působí přítomnost psa pozitivně zejména v případě konfliktů a při pocitech osamělosti a smutku. Vliv má také na rozvoj sociálních vztahů a kognitivních a intelektuálních funkcí.⁵⁰

„Podle některých výzkumů pomáhají zvířata zavést řád do života starých lidí, poskytují pocit bezpečí a saturují citové potřeby starého člověka. Seniorským důchodcům poskytují neuvěřitelnou kapacitu pro zvýšení pocitu přijetí, uznání a pozornosti, a to proto, že ve stáří bývají vazby člověka na zvíře daleko silnější než ve středním věku. Zvířata umožňují delší soběstačný způsob života starých lidí a pomáhají snížit spotřebu léků, zvláště anxiolytik a hypnotik.“⁵¹

„Používání zvířat u starých lidí nemá sloužit jako náhražka kontaktů s jinými lidmi, naopak má usnadňovat navazování a doplnění dalších mezilidských vztahů. Pro svou příchyllost a nekonfliktnost jsou zvířata určena k léčbě emoční izolace, při osamění, jako pomoc při adaptaci na nový domov, posilují smyslovou vnímavost a obohacují vnitřní život starého člověka při jejím úbytku. V domovech důchodců jejich přítomnost usnadňuje navazování mezilidských kontaktů s jinými

⁴⁹ STRAKOVÁ, Š., HUČÍN, J. *Zvíře pomáhá najít vztah k lidem*. On-line.

⁵⁰ Srov. STRAKOVÁ, Š., HUČÍN, J. *Zvíře pomáhá najít vztah k lidem*. On-line.

⁵¹ STRAKOVÁ, Š., HUČÍN, J. *Zvíře pomáhá najít vztah k lidem*. On-line.

obyvateli či pacienty, pomáhá při komunikaci s personálem, zlepšuje terapeutické ovzduší a zvedá morálku obyvatel i personálu.“⁵²

Dost dobře chápu, proč si senioři, zejména osamocení, pořizují psy. I když vzhledem k jejich zdravotnímu stavu by se jistě našla vhodnější zvířata. Spíše stojí za zamyšlení, zda v poslední době nedochází až příliš často k navazování vztahů se zvířaty zatímco mezilidské vztahy se hroutí. Měla jsem během svých praxí možnost mluvit s mnoha lidmi a někteří mluvili o dnešním světě a lidech v samých negativěch, zatímco svého čtyřnohého přítele brali mnohem lépe.

⁵² STRAKOVÁ, Š., HUČÍN, J. *Zvíře pomáhá najít vztah k lidem*. On-line.

2 Některé etické otázky vyplývající z tohoto vztahu

Ačkoliv má pes v našem životě významný vliv, neobejde se toto soužití bez určitých pravidel. V následující kapitole se zabývám vybranými, a v dnešní době dost diskutovanými, etickými aspekty člověka ve vztahu k psovi. Nejdříve se zaměřím na pořízení psa a co vlastně život s ním obnáší. Poté se pokusím přiblížit problematiku polidšťování a překrmování psů a závěr této kapitoly je věnován chovu psů, týrání a ochraně psů.

2.1 Pořízení psa a život s ním

„Lidé si často vůbec neuvědomují, že pořídit si psa je závazek na dvanáct i patnáct let. Že psa je třeba pravidelně krmit, dávat mu pít, venčit ho a vychovávat. Pes potřebuje taky pohyb, a když jedeme na dovolenou, tak se nám o něj musí někdo postarat. V posledních letech počet psů, obzvlášť ve městech, stále roste.“⁵³

„Lidé si psy vybírají často bez nejmenší znalosti behaviorálních specifik jednotlivých plemen a někdy se dokonce nechají inspirovat psím filmovým hrdinou, kterého viděli v biografu či televizi. To vede v mnohých případech k vážným úrazům způsobeným psy. Pokousání bývají jak majitelé a jejich rodinní příslušníci, tak i ostatní osoby.“⁵⁴

„S přírůstkem psů ve městech se diskutuje o tom, zda není pro psa utrpením být v panelákovém bytě. Podle Vladimíry Tiché to není problém, pokud se se psem správně zachází a dopřeje se mu dostatek pohybu venku. "Znám například šťastnou a zdravou dogu, která žije s dvěma mladými lidmi v malinkém bytě, ale znám taky spoustu nešťastných psů, kteří sice žijí na dvorku na venkově, ale jsou pořád na řetězu, u boudy mají misku s granulemi a nikdo s nimi nekomunikuje.“⁵⁵

⁵³ NEJEZCHLEBOVÁ, L. *Člověk, nepřítel psa*. On-line.

⁵⁴ PINC, L., SVOBODOVÁ, I. *Pes ve službách člověka*. On-line.

⁵⁵ NEJEZCHLEBOVÁ, L. *Člověk, nepřítel psa*. On-line.

„Do lidského problémového světa se každým rokem rodí statisíce či miliony štěňat. Prostudchá, naivní a na lásku nachystaná stvoření se rodí s instinktivním vybavením, které je ve svém nenarušeném stavu vynikající a dokonalé pouze v sociálním prostředí malé rodinné smečky. Narodí se ale do světa lidí. Je zcela zřejmé, že psychicky narušená majitel(ka) nevychová psychicky zdravého psa. Naprostá většina poruch chování se ale objevuje u psů těch majitelů, kde o duševním zdraví člověka nemusíme pochybovat.“⁵⁶

Mnohé z nás napadne, že je to víc než logické a jasné. Bohužel měla jsem tu čest setkat se s lidmi, kteří se dost divili, že je psa nutné venčit... Svě ví jistě i mnoho rodičů, které jejich děti přesvědčily, aby jim koupili psa a skončilo to v nejlepším případě tak, že pes chodí ven s maminkou v tom horším je pes v útulku. Výše se sice pojednává o pozitivním vlivu psa na dítě, a že děti berou psa jako kamaráda či sourozence, ale existuje i opačná strana mince a to, že děti pes omrzí jako jedna z hraček.

2.2 Polidšťování a překrmování psů

„Podle veterináře Pavla Vokrouhlíka z Příbrami jsou brutální případy týrání psů spíš vzácností, daleko více lidé trápí psy na první pohled méně drastickými metodami a často i nevědomky. Týrání, to je i překrmování a polidšťování psů.“⁵⁷

„Láska v zásadě nikdy není hřích. My všichni milujeme psy, ale často se láska k psovi vymkne kontrole a způsobí nedorozumění mezi psem a člověkem. Jak se můžeme dočítat i v tisku, následky bývají většinou závažné. Jednání psa je interpretováno po lidsku nebo je přizpůsobováno z nesprávně pochopené lásky. To se však stává příčinou téměř všech psích nešvarů, od mírně nesprávného chování až po vážné poruchy v sociálním chování. „Pes je pes a nejde z něj dělat

⁵⁶ TRUMLER, E. *Pes mezi lidmi*. s. 4.

⁵⁷ NEJEZCHLEBOVÁ, L. *Člověk, nepřítel psa*. On-line.

miminko. Pes musí například jasně vědět, kde je jeho místo ve smečce a kdo je jeho pán.“⁵⁸

„Nejdůležitější pro výchovu psa je období jeho rané socializace (pátý týden až třetí měsíc), kdy se učí nejdůležitějším věcem. Lidé někdy dělají velkou chybu, když říkají: On je ještě malý, začneme s tím až trochu povyroste. Pak může být pozdě. Případy zanedbání se řeší většinou domluvou. Pokud je však majitelův prohřešek závažnější, může mu být pes odebrán a předán do útulku. Tamní pobyt musí majitel zaplatit, proto se často psa raději zřekne. Pes pak může být dán k adopci.“⁵⁹

I své děti určitým způsobem vychováváme. Dáváme jim najevo, co je přijatelné a co ne atd. Proč se o totéž nesnažíme i u psů, když už se k nim mnozí z nás chovají jako k dětem? I ve vztahu člověk a pes, existují určité zásady, které bychom měli určitým způsobem brát na vědomí a dodržovat, aby nebyl pes zmatený. Nejde zde jen o zdraví majitele, ale též okolních lidí, pes může, v důsledku neuposlechnutí povelu, způsobit např. dopravní nehodu...

„S rozvojem moderní kultury se nejen u lidí, ale čím dál častěji i u psů, objevuje nadměrná váha nebo dokonce obezita [*Ukázku fotografií překrmených psů uvádím v příloze č. 1.*]. Na rozdíl od nás však za ni psi nemohou. Ve většině případů nese vinu sám majitel, který psa překrmuje, nebo mu nevěnuje dostatek času a zvířeti chybí dostatečný pohyb. V přírodě si divocí psi potravu sami redukují, ale když se celý život válejí na gauči s plnou miskou pamlsků u nohou, někde je chyba. Pes se začíná stravovat ne podle potřeby, ale podle vlastní chuti, což nebývá dobré pro jeho kondici. Obezitou dnes trpí více jak třetina psů. Pes by měl mít vždy nahmatatelná žebra a znatelný pas, břicho nesmí být z profilu plné. Největší chybou je překrmovat psy už ve štěněčím věku. Stejným problémem je i tloustnutí starých psů, kterým se mění metabolismus, a tak přibývají na váze.“⁶⁰

⁵⁸ HESSLING, T. Polidšťování škodí. *Svět psů*. s. 14.

⁵⁹ NEJEZCHLEBOVÁ, L. *Člověk, nepřítel psa*. On-line.

⁶⁰ AUTOR NEUVEDEN, *Obezita u psů*. On-line.

„Paradoxem je, že majitelé, kteří to způsobí, jsou (mimo naši republiku) trestáni za krutost, i když je tloušťka jejich psa "jen" výsledkem lásky (u lidí zvané opičí) a povolnosti. Otylost může způsobit vážné zdravotní problémy a ve svém důsledku zkrátit psí život; a navíc, vůbec to není hezké. Riziko zdravotních problémů přináší překročení ideální váhy o 20 až 30 %, 40 až 50 % už znamená nástup úporných problémů, při 60 až 70 % už hrozí vážné obtíže a 80 až 100 % nadváhy je předznamenáním smrti - a je třeba okamžitě začít hmotnost redukovat. Dnes už existují veterináři, kteří se cíleně zabývají dietetikou psů. Nestačí odhodlání a dobrá vůle chovatele, protože amatérské pokusy by mohly psovi ještě více ublížit. Před zahájením razantních opatření je vhodné nechat psa důkladně interně vyšetřit, aby se vyloučila případná jiná onemocnění, která se mohla na vzniku otylosti psa spolupodepsat a nebo která by se dietou a zvýšeným pohybem mohla teprve projevit.“⁶¹

Ruku na srdce, kdo z nás nikdy psovi nepřilepšil a dal mu i to, co by psi jíst neměli. Vždyť ani my sami nedokážeme leckdy odolat různým lákadlům v podobě jídla. Nicméně vše má své hranice. Mnohonásobně to platí v případě, kdy jde o život, ať už lidský nebo zvířecí. Myslím, že si každý pořizuje psa za účelem dosažení harmonického a co nejdějšího přátelského vztahu a měli bychom to mít napaměti i v oblasti krmení psů.

„To, jak zhubnout, teoreticky zná každý člověk, aniž by nutně musel být chovatelem. Teď bude třeba tyto notoricky známé zásady dodržovat. Kdo má skutečně rád svého psa nenechá ho trápit se s kily navíc. Pes zbavený handicapu doslova omládne svému pánovi před očima, bude se pohybovat s radostí a bez námahy a bolesti a na zmenšené dávky krmení i nový stravovací režim si po čase zvykne. Chovatel tak prodlouží společný život se svým psem o několik dalších šťastných let.“⁶²

⁶¹ AUTOR NEUVEDEN, *Překrmování psů*. On-line.

⁶² Tamtéž.

2.3 Chov psů

„Snadnost, s jakou lze psy vyšlechtit do nových velikostí, stavby těla, barvy a typu srsti, vedla ke vzniku nepřeborných plemen přizpůsobených přání a vkusu člověka. Někdy šlechtění vedlo k takovým morfologickým změnám, které lze bez nadsázky nazvat týráním. Enormně zkrácené obličejové partie vedou ke zhoršenému dýchání, příliš velké záhyby na kůži k dermatologickým problémům, fený některých plemen nemohou porodit jinak než císařským řezem. Snaha dosáhnout kříženého vzhledu a dostatečné uniformity je často na úkor povahových kvalit. To vše však nedoprovází pouze plemena vyšlechtěná k tomu, aby plnila úlohu společníků. Řada jiných plemen, používaných původně k lovu, zápasům, k ochraně, ovládnutí hospodářských zvířat či do saňových záprahů již původnímu účelu neslouží a když tak jen zřídka v izolovaných oblastech.“⁶³ „Chov psů ve městech vede často k hygienickým a zdravotním problémům. Velká města mají vážné problémy s úklidem a odvozem psích exkrementů. Chov psů je v řadě světových měst regulován nejrůznějšími právními předpisy. Mnohá města vybírají z chovu psů poplatky.“⁶⁴

„Člověk si vždy mimořádně cenil a zabýval se chovem od normy se odlišujících zvířat, která byla schopna přežít jen v jeho péči, a činí tak i dnes v nezměněné formě. Myslí si, že boxer je prostě boxer, dělá, jako by to byl i úplně normální zvířecí druh jako třeba lev nebo šimpanz. Někteří lidé se jen diví, že 51% boxerů trpí onemocněním bederních obratlů, nazývané spondylóza, které je dědičným defektem. Je to vysoce negativní mutace! Ale nakonec komu to vadí – hlavně, že je to pravý boxer! To znamená, že vypadá přesně tak, jak to předepisuje plemenný standard = je to popis ideálního jedince plemene.“⁶⁵ Plemenné standardy zahrnují například oddíl, ve kterém se popisuje požadovaná povaha psa.“⁶⁶

⁶³ PINC, L., SVOBODOVÁ, I. *Pes ve službách člověka*. On-line.

⁶⁴ Tamtéž.

⁶⁵ TRUMLER, E. *Pes mezi lidmi*. s. 132.

⁶⁶ MIKULICA, V. *Poznej svého psa*. s. 271-272.

Lidé neustále experimentují a zkoušejí něco nového. Kdy si však uvědomíme, že nikdo nám nedal právo zasahovat do všeho jak se nám jen zlíbí? Určité věci jsou nejen v rozporu s etikou, ale i s přírodou. Možná by stálo za zvážení, čeho dosáhneme neustálým křížením plemen. V „lidském“ světě se neustále zaměřujeme a upozorňujeme na pomoc hendikepovaným lidem a v tom zvířecím je svým způsobem „produkuje“.

„V minulosti si člověk vybíral psy do chovu jednoduchým a účinným způsobem. Ve své chovatelské práci se nenechal omezovat žádnými jinými požadavky, standard si tvořil sám. Posun kritérií pro výběr jedinců do chovu přinesla až organizovaná kynologie a výstavy psů, které se od začátku tohoto století rozšířily po celém světě. Vytvářely se první exteriérové standardy a důraz se začal klást na zevnějšek psa. Vystavování psů se stalo samotným sportovním odvětvím kynologie.“⁶⁷

2.4 Týrání a ochrana psů

[Ukázka fotografií týraných psů je v příloze č. 2. Jak se zachovat, setkáme-li se s týráním psů je uvedeno v příloze č. 3.]

„Jednou ze známek vyspělosti každé společnosti je úcta nejen k lidskému životu, ale i odpovídající úcta k dalším živým bytostem, ke zvířatům. I zvířata, přestože jsou v právním smyslu věci a s ohledem na vlastnické právo člověka k nim sdílejí podobný osud jako např. dřevo nebo jiné neživé věci, mají v právu výrazně odlišné postavení s ohledem na to, že stejně jako člověk jsou živé bytosti a jejich život a příznivý vývoj je třeba chránit.“⁶⁸

„Týrání zvířat je souborné označení pro lidskou činnost, během které je cíleně či nevědomky ubližováno zvířeti, je poškozováno jeho zdraví, dochází ke zhoršování životních podmínek, fyziologickému strádání, nemožnosti žít

⁶⁷ MIKULICA, V. *Poznej svého psa*. s. 271

⁶⁸ SMOLÍK, P. *I zvířata mají svá práva. I. – Zákaz týrání*. On-line

plnohodnotný život a podobně. Různé skupiny obyvatelstva chápou pojem týrání zvířat rozdílně a záleží na konkrétní situaci a kultuře, jak tyto projevy vůči zvířatům vyhodnotí. Většinou převládá názor, že týrání zvířat je označení pro pochody, které mohou vést k trvalému poškození zdraví zvířete či v extrémních případech až k jeho usmrcení a to buď následkem přímého útoku na zvíře a nebo ke smrti vlivem zanedbání základní péče.⁶⁹

„Týrání zvířat se tak stává v mnoha zemích trestným činem, za který hrozí pachateli trest odnětí svobody v různé délce v závislosti na státě. V dalších zemích se jedná o přešupek, kde pachatel je povinen uhradit pouze škodu či pokutu. V dalších zemích nejsou zvířatům přisouzena žádná práva a tak se při špatném chování k nim nejedná o žádný přešupek. Legislativní pohled na tyto činy vůči zvířatům jsou závislé na kulturním prostředí a aktivitám obyvatelstva, které se zasadilo o zavedení práv zvířat na základě mediálně známých případů.“⁷⁰

Z médií se občas dozvíme o nějakých případech týrání psů. Bohužel je to minimum toho, co se ve skutečnosti děje. Jenom na internetu je možné najít mnoho případů nesmyslně týraných psů. Většina lidí z nás těžce nese pohled na týrané zvíře. Tento fakt však považujeme za neexistující, protože se to děje daleko od nás. Zamysleme se však nad tím, jak by nám bylo, kdyby týrání bylo aplikováno na našem psovi. Navíc tyraní jsou lidé, kteří neubližují jen zvířatům, nakonec mohou ubližovat i lidem. Proto by nám nemělo být týrání psů (i jiných živočichů) lhostejné a měli bychom proti tomu udělat více!

„Zvířata v Česku jsou chráněna na základě zákona na ochranu zvířat proti týrání, (novelizován zákonem č. 162/1993 Sb) který byl vydán v roce 1992 na popud mezinárodních předpisů Rady Evropy a Evropského společenství, který zakazuje jakoukoliv formu týrání divoce žijících i chovaných zvířat a současně i formu propagace jejich týrání pro všechny fyzické i právnické osoby na území státu.“⁷¹

⁶⁹ AUTOR NEUVEDEN. *Týrání zvířat*. On-line.

⁷⁰ Tamtéž.

⁷¹ Tamtéž.

„V Česku jsou zvířata částečně chráněna i v rámci dalších zákonů, kdy usmrcení zvířete může být např. považováno za poškození cizí věci. V případě zjištění porušování práv zvířat je kontrolní orgán schopen zahájit správní řízení, které může vést k udělení pokuty, odebrání zvířat, či k podání podnětu k trestnímu stíhání zodpovědné osoby. Při správním řízení může být pachateli uložena pokuta ve výši 50 000 Kč či při opakovaném provinění 200 000 Kč. Od roku 1992 do roku 2004 bylo v Česku za týrání zvířat odsouzeno celkem 221 osob. V roce 2007 bylo za týrání zvířat odsouzeno 17 lidí, což je čtyřikrát více než v roce 2006.“⁷²

Důvody týrání

„Existuje široká škála důvodů, proč lidé týrají zvířata a jejich jednoduchý popis není zcela možný. Každý typ týrání zvířete je jiný a prováděn jinak s jinými úmysly. Často se ubližování zvířat rozděluje na dvě skupiny: aktivní a pasivní.“⁷³

„Pasivní týrání zvířat je definováno jako týrání z nedbalosti, které vede k zanedbávání péče o zvíře. Může se jednat například o hladovění zvířete, dehydrataci, neposkytnutí zdravotní péče infikovaných či nemocným zvířatům, ustájení v nevyhovujících podmínkách (horko, zima, vlhko atd.), parazitické infekce atd. Tyto procesy mají za následek pozvolné oslabování zvířete a podlamování jeho zdraví. Zvíře může za těchto podmínek umírat několik dní, až týdnů, což prodlužuje jeho utrpení. Vyšetřování těchto činů často ukazuje, že majitel zvířete začne zvíře ignorovat a přestane se o něj starat, což může vést až k jeho uhynutí. V těchto případech je často zvíře majiteli odebráno a dáno do útulku, kde se mu dostane odpovídající zdravotní či jiné péče a případně se najde nový majitel, který by se o zvíře staral.“⁷⁴

To by jistě měla být činnost a snad i povinnost útulků, postarat se o „osiřelé“ psy. Bohužel ne vždy tomu tak je. Jak nás také někdy informují média, i zde mohou psi umírat na podchlazení a nedostatek potravy. Podobně zacházejí se psy

⁷² AUTOR NEUVEDEN. *Týrání zvířat*. On-line.

⁷³ Tamtéž.

⁷⁴ Tamtéž.

i majitelé tzv. „množírén“. Množitelé často odchovávají štěňata v nevhodných podmínkách, krmí je vším možným atd. jen aby ušetřili na nákladech a co nejvíce vydělali.

„Aktivní týrání zvířat je definováno jako činnost, kdy člověk vědomě a záměrně trápí, zraňuje, či nevhodně usmrtí zvíře následek události, která nebyla přirozená nehoda. Lidé, kteří schválně a vědomě ubližují zvířeti jsou nejčastěji veřejně medializováni a předpokládá se, že za jejich chováním je nějaká psychická porucha (jako např. projevy sadismu, či zoosadismu) a tyto osoby mohou být nebezpečné pro společnost.“⁷⁵

Zarážející na tomto chování je to, že člověk psovi ubližuje a ani si neuvědomuje, jak se asi cítí. Jak by se cítil samotný člověk, kdyby na něm někdo šetřil s potravou nebo si na něm prostřednictvím násilí léčil své komplexy. Bohužel mnoho případů týrání se neřeší nebo nevyřeší. Možná právě proto, že pes je považován za věc se těmito případy nikdo příliš nezajímá. Na druhou stranu už jen naše mezilidské vztahy a zejména spory zaměstnávají soudy natolik, že zde není příliš místa pro zvířata.

⁷⁵ AUTOR NEUVEDEN. *Týrání zvířat*. On-line.

3 Etický pohled na vztah člověka a zvířete

Následující kapitola zahrnuje etické zhodnocení vztahu mezi člověkem a psem. Zaměřuji se zejména na to, jakým způsobem člověk vnímá sebe ve vztahu k psovi. Proč s ním jedná určitým způsobem a co by na této situaci mohl změnit.

3.1 Paradigma animistické a mechanistické

„Podle Junga jsou nám zvířata nápadně podobná a zřejmě je to odrazový můstek pro filosofa, jak položit některé netradiční otázky. Čili ty základní filosofické otázky jsou dvě: Má zvíře duši? (anebo se slovo duše nahradí slovem rozum, cit, sebevědomí, vědomí smrti).“⁷⁶

„Otec etiky vůči zvířatům Jeremy Bentham řekl: „Všechny ty otázky jsou špatně položené, ptejme se na jedno a tam to všechno uvidíme - může zvíře trpět? Jestliže připustíme, že zvíře trpí, pak mu musíme přiznat všechny ty atributy, které má i člověk, který trpí.“ V dějinách filosofie došlo k takovému rozcestí, kdy tu otázku smetl ze stolu Descartes, který řekl, že duši má jedině člověk. Jediný, kdo je nositelem subjektivity, je člověk, protože on se staví mimo rámec světa, aby se na něj mohl podívat. Zvířata jsou uvnitř toho rámce, jen člověk je svou subjektivitou nositelem transcendence. Descartes pouze zformuloval to, k čemu raná renesance dospěla, ale on nezavinil to smýšlení, že se na přírodu díváme jako na souhrn objektů, zatímco my jsme subjekty. Descartes řekl v Rozpravě o metodě, že zvířata umějí spoustu věcí daleko lépe než my prostě proto, že nemají duši. Příroda v nich působí mnohem efektivněji, protože jsou lépe uspořádána, tak jako hodiny sestavené z koleček a pérek dokážou měřit čas lépe než my. Descartes nepřehodil ty výhybky, ale popsal tu výhybku, na které se lidstvo dalo směrem mechanistického paradigmatu.“⁷⁷

⁷⁶ ŠILER, V. *Vztah člověka a zvířete z pohledu etiky a religionistiky*, s. 28.

⁷⁷ Tamtéž.

„Do té doby platilo paradigma animistické, lidé se dívali podle vzoru duše, teď se začali dívat podle vzoru stroje. Za vším viděli mechanismy, dokonce psychické mechanismy. To se připisuje Descartovi - jeho žáci prý upoutali kočku a tahali jí za ocas, ta vřeštěla a oni říkali: potvrdili jsme slova našeho učitele, je to stroj, tady taháme a tamhle to piští. To je mechanistické paradigma, které nás dovedlo k tomu, že děti malují fialovou krávu, protože krávu živou nikdy neviděly, jenom v té reklamě a vede nás to až k masokombinátu a dřevozpracujícímu průmyslu. Dovedlo nás to až k tomu, že na pískovišti si dítě hraje s křečkem, vyhazuje ho do vzduchu, křeček má už zlomené nožičky a zastaví se tam paní a povídá té mamince: copak nevidíte, co to vaše dítě s tím křečkem dělá, vždyť to zvířátko to bolí, a maminka odvětlí - no bože, vždyť to stálo šestnáct korun. Tak to je mechanistické paradigma, uplatnění jenom ekonomického hlediska, že za tím nevidíme duši.“⁷⁸

Rodiče jsou pro své děti vzorem. Děti napodobují jejich chování, ale také přejímají určité postoje a názory. Jsou to právě oni, kteří svým způsobem mohou ovlivnit, zda bude dítě přistupovat ke psu jako ke stroji nebo jej bude brát jako tvora s duší a určitými pocity. Bohužel od rodičů, jež sami nebyli svými rodiči vedeni k citlivému zacházení se psy, nemůžeme čekat, že tak povedou k citlivosti své dítě. Nemohou se však poté divit, že z dítěte vyroste budoucí tyran.

3.2 Lidská nadřazenost

Již odedávna zaujímá člověk vůči zvířatům nadřazený a panský postoj. Tento postoj aplikujeme ke skupině, kterou považujeme za nižší nebo méněcennou a v západní kultuře není cizí. Hranici mezi „vyšším“ a „nižším“ může být pro každého kdekoliv. Vždy však platilo (v různých dobách a na různých místech), že nižší skupiny neměli nárok na žádné ohledy. Krutosti, které pácháme na zvířatech, byly páchány také v minulosti. Příslušníci židovského národa (dle vlastních zážitků) upozornili na podobu mezi koncentračními tábory a dnešními velkochovy

⁷⁸ ŠILER, V. *Vztah člověka a zvířete z pohledu etiky a religionistiky*. s. 28.

zvířat. V obojím případě jde o zavírání živých bytostí do nedůstojných a pro život nevyhovujících podmínek. Nutí je k extrémním výkonům a pak je krutým způsobem zlikvidují.⁷⁹

V naší společnosti pořád funguje určité nálepkování a odsouvání všeho „méněcenného“ a „nevhodného“ na její okraj, popřípadě s tím zacházíme jako s odpadem nebo ještě hůře. Překvapivé je, že pes je považován v naší společnosti, za společníka a bytost, která dokáže pozitivně ovlivnit náš život a přesto se někteří z nás k této bytosti dokáží chovat bez známek solidarity.

Většina z nás si však uvědomuje, že žádná skupina není méněcenná a nikdo nemá důvod ji jakýmkoli způsobem diskriminovat. Hájením práv zvířat se zabývají organizace na ochranu zvířat. Snaží se poukázat na to, že všechny živé bytosti zasluhují úctu a morální ohled. Je prokázáno, že zvířata pocítují bolest a vnímají utrpení, stejně jako lidé. Dá se tedy říci, že mezi člověkem a ostatními živočichy není žádný rozdíl, který by dovoloval zacházet se zvířaty bez morálních ohledů. Cokoliv, co konáme se zvířaty potřebujeme morálně zdůvodnit stejně jako bychom to dělali člověku. Neexistuje „jenom zvíře“.⁸⁰

3.3 Antropocentrismus a antropomorfismus

Tento termín vyjadřuje postoj, kdy se člověk považuje za střed všeho. Zvířata a přírodu poté vnímá jako pouhé nástroje k dosažení svých cílů. Toto postavení člověk vnímá tak, že není třeba brát ohled na níže postavené. Příroda a zvířata jsou člověkem zneužívána. Člověk se nebojí využít práva silnějšího možná i proto, že se zvířata nemohou bránit. Pokud bychom toto jednání však hodnotili z pohledu mezilidských vztahů, bylo by to považováno za vysoce neetické. S antropocentrismem souvisí také dělení zvířat na oblíbená a neoblíbená. Jinak zacházíme se psem a slepicí a jinak také s čistokrevným psem nebo psem „smíšeným“. Je to dáno tím, že náš subjektivní pohled na ně je daný citovou

⁷⁹ Srov. CHLUMSKÁ, L. *Etika ochrany zvířat*. s. 7-8.

⁸⁰ CHLUMSKÁ, L. *Etika ochrany zvířat*. s. 7-8.

vazbou či využitelností zvířete. Stejně tak dělíme zvířata na „užitečná“ a „škodlivá“. Z toho je automaticky odvozováno, že člověk má právo zabíjet škodlivé živočichy.⁸¹ „Těžko bychom hledali nějaký jiný živočišný druh, který zničil tak rozsáhlé plochy lesů, zamořil toxickými látkami tolik vod, způsobil vyhynutí tolika rostlin i živočichů a dalšími způsoby zasáhl do fungování celé planety a života jejích ostatních obyvatel.“⁸²

Ačkoliv je člověk „nadřazen“ ostatním bytostem, neměl by vše využívat jako samozřejmost a zasahovat do všeho jak se mu zlíbí a bez rozmyslu. V minulosti zabil člověk zvíře z důvodu potravy nebo k jinému využití, ale dnes jsou zvířata zabíjena i zcela bezdůvodně (např. pokusy kosmetiky, léků či čistících přípravků, týrání atd.). Člověk je v pozici silnějšího. Neopravňuje ho to však si vše podmaňovat a chovat se ke psům jako k věcem, které nic necítí. Opravdová „síla“ spočívá v soudnosti, uvědomit si, že máme také určité povinnosti a zodpovědnost. Nejsme zvířata, která jednají pudově, ale máme výhodu, že se můžeme zamyslet, zvážit pro a proti a následky našeho jednání ve vztahu ke psům a podle toho se rozhodnout, jak se zachováme.

V souvislosti s pojmem antropocentrismus je nutné zmínit i pojem antropomorfismus (zvířatům, přírodě i neživým věcem jsou přisuzovány lidské vlastnosti či dílčí podoba). Toto jednání bývá často označováno za naivní a naprosto nevědecké. V této oblasti je stále co zkoumat, ale jisté je, že zvířata jsou, podobně jako my, schopna cítit bolest, ale také trpět strachem, úzkostí, stresem apod. U vyšších savců pak můžeme spatřit i projevy radosti, stesku atd. I když se zvířata od nás v mnohém liší, měli bychom brát antropomorfní vnímání jako nástroj pro vcítění se do zvířat, jež jsou nám blízká (především savci).⁸³

Antropomorfismus zejména vzhledem ke psům se v naší společnosti (a nejen naší) rozmáhá. Psi jsou v dnešní době často připodobňováni dětem. Nejen, že je oblékáme, ale stejně tak se k nim chováme. Hodně se diskutuje o správné

⁸¹ Srov. CHLUMSKÁ, L. *Etika ochrany zvířat*. s. 8-9.

⁸² CHLUMSKÁ, L. *Etika ochrany zvířat*. s. 8-9.

⁸³ Srov. CHLUMSKÁ, L. *Etika ochrany zvířat*. s. 8-9.

životosprávě psa, vyrábí se nutričně vyvážená a kvalitní krmiva. Pes se přesunul ze zahrad či dvorků i do našich bytů a co víc mnohdy i do našich ložnic. Běžné jsou i psí hotely, kadeřnictví, hračky a móda. Novinkou v poslední době jsou psí školky, psí pivo a pekařství speciálně pro psy. Máme sice za psa odpovědnost, musíme se o něj postarat a uspokojovat jeho potřeby, ale naše jednání jde mnohdy dále. Pes se stává předmětem obchodu a dosahování co nejvyšších zisků, ale zároveň je námi čím dál více „rozmazlován“ a stavěn na úroveň člověka. To je však pro psa nepřírozené. Neznamená, co je správné a dobré pro nás, to je dobré i pro psa.

3.4 Využívání a zneužívání zvířat

V historii byl člověk závislý na zvířeti jako na zdroji potravy, oděvu a pracovní síle a na některých místech světa tomu tak je i dnes. Ve většině rozvinutých zemí světa je situace již dávno jiná. Hlavními oblastmi, o kterých se diskutuje jsou pokusy na zvířatech a týrání zvířat. Některé odhady uvádějí, že je 75 % pokusů zbytečných, protože jde o pokusy, které byly již provedeny. Podobný charakter má i tzv. zbytečná krutost. Jedná se o vrstvu lidí, kteří si pořídí zvíře a neposkytnou mu vhodné životní podmínky, chovají se k nim nezodpovědně a mnozí z nás si neuvědomí, že určitým svým jednáním zvířata trápí. Tato zbytečná krutost je z nedostatku zamyšlení nebo soucitu.⁸⁴

Nabízí se otázka, proč v tak masovém měřítku využíváme stále zvířata k takovýmto účelům, že by zde hrála velkou roli tradice a setrvačnost či je pro nás nepohodlné něco měnit. Snahou je alespoň naše jednání o němž víme, že je problematické nějak ospravedlnit. Někdy se odvoláváme na přírodní zákony, říká se, že je to „přírozené“, „příroda je krutá“ nebo že je to „řád přírody“.⁸⁵

My se však odlišujeme od přírody. Nemusíme být krutí jako ona. Naše jednání může být podrobena etickým úvahám a na základě toho může dojít k rozhodnutí.

⁸⁴ Srov. CHLUMSKÁ, L. *Etika ochrany zvířat*. s. 9-11.

⁸⁵ Srov. CHLUMSKÁ, L. *Etika ochrany zvířat*. s. 9-11.

Je nesporné, že člověk má určitá práva i ve vztahu k přírodě, ale druhou stranou mince je i zodpovědnost, na kterou je neustále zapomínáno. Právě v těchto vlastnostech, bychom měli vidět sílu člověka, cenit si jich a dále je rozvíjet.

„Je skutečně dobré mít na paměti, že to, co je zvykem, tradicí nebo současnou normou, není nijak samozřejmé a nemusí být nutně správné. Každý má právo hledat své vlastní cesty, formulovat svá vlastní stanoviska.“⁸⁶

⁸⁶ CHLUMSKÁ, L. *Etika ochrany zvířat*. s. 9-11.

Závěr

Ve své bakalářské práci jsem se snažila co nejlépe přiblížit vztah mezi člověkem a psem. Nejdříve jsem se chtěla zaměřit na to, jak vlastně a proč tento vztah vznikl. První část práce se dále snaží poukázat zejména na přínos, který může pes v našem životě mít. Zejména lidé, kteří psa vlastnili, vlastní či jsou se psem v nějakém kontaktu si začíná znovu uvědomovat, že pes není pouze služební zvíře nebo domácí mazlíček, ale že je něčím mnohem významnějším. Pes umí být šťastný a neváhá svou radost projevit, díky svému citu a schopnosti správně se orientovat v nejrůznějších, mnohdy protikladných životních situacích přináší krásu a radost do našeho života. Dokáže nám leccos sdělit a nepotřebuje ani ovládat lidskou řeč, stačí mu univerzální jazyk výrazu tváře a pohybu těla.

Cílem druhé části bylo poukázat na to, že i když jsou po nás psi velkým přínosem, dokáží se někteří z nás vůči nim dopouštět různých prohřešků. Některé si možná ani sami neuvědomujeme. Jako například, že psy příliš krmíme nebo se jim snažíme leccíms „přilepšit“ a těžko si uvědomujeme, jaké to může mít dopady. Dalším problémem ve vztahu k psovi je jeho polidšťování. V dnešní době se již běžně můžeme setkat s lidmi, kteří přistupují a jednají se psem jako s dítětem. Pes je mnohdy stavěn na úroveň člověka nebo dokonce nad něj. Na ulici potkáváme oblečené psy, někteří majitelé pustí psa i do postele, stavíme psí hotely, zabýváme se výrobou kvalitních psích krmiv, vznikají první psí pekárny, které vyrobí dort k narozeninám našeho čtyřnohého přítele a dokonce jsou zakládány i první psí školky. Psa si mnoho lidí pořídí zejména z důvodu samoty nebo aby měli někoho, o koho by se mohli starat, ale také jako náhražku některých mezilidských vztahů. Majitelé se pak snaží psovi dopřát a zajistit maximální pohodlí a péči někdy i na úkor sebe sama. Myslím si, že to není zrovna nejlepší přístup. Pes, ačkoliv je považován za nejlepšího a nejuvěrnějšího přítele, je stále „jen“ psem. Měli bychom se místo „rozmazlování“ snažit spíše pochopit „psí řeč“ a věnovat se alespoň základní výchově svého psa, abychom předešli různým problémům, za něž potom

musíme nést následky. Mnohem horšími prohřešky jsou však ty uvědomované, jako je například týrání psů.

Člověk svého postavení v rámci univerza někdy zneužívá. To platí i ve vztahu k psovi. Specifikum člověka je v tom, že umí přemýšlet, zvažovat pro a proti, domýšlet následky svého jednání atd. Z jeho postavení vyplývá i odpovědnost, která musí nalézat svoji konkrétní podobu i ve vztahu k psovi (ale i jiným živočichům a okolní přírodě).

Studie však popisuje pouze zlomek toho, nač by se dalo zaměřit. Bylo by například zajímavé zhodnotit působení psa na člověka mnohem více do hloubky a to například i ve vztahu k různým druhům handicapu; dále by mohl být zajímavý výzkum ve společnosti, co vlastně lidi vede k tomu, že si pořídí psa ... Tyto náměty necht' poslouží budoucím studentům, jako návrh bakalářské práce.

Seznam použitých zdrojů

Odborná literatura:

AUTOR NEUVEDEN. Ženevská deklarace IAHIIO (International Association of Human-Animal Interaction Organisations). In *Zvíře jako partner a průvodce člověka*. Praha : Archa, 1999. ISBN 80-238-6156-5 (brož.).

CÍSAŘOVSKÝ, M. *Pes*. Praha : CANIS-Media, 2008. ISBN 978-80-900820-1-4.

FRAŇKOVÁ, S. Vztah mezi člověkem a zvířetem z pohledu etologie. In *Zvíře jako partner a průvodce člověka*. Praha : Archa, 1999. ISBN 80-238-6156-5 (brož.).

KOLEKTIV AUTORŮ. *Zooterapie ve světle objektivních poznatků*. České Budějovice : Dona, 2007. ISBN 978-80-7322-109-6.

MIKULICA, V. *Poznej svého psa*. Druhé, rozšířené vydání. Most : Dialog, 1992. ISBN 80-85194-26-0.

ODENDAAL, J. *Zvířata a naše mentální zdraví. Proč, co a jak*. Praha : Brázda (ve spolupráci s Českou zemědělskou univerzitou v Praze), 2007. ISBN 978-80-209-0356-3.

SAMMSOVÁ, S. *Německý ovčák*. První vydání. Praha : Fortuna,Print, 2000. ISBN 80-86144-52-6.

SHELDRAKE, R. *Váš pes to ví. Jak psi poznají, kdy se jejich pán vrací domů*. Vydání první. Praha : Rybka Publishers, 2003. ISBN 80-86182-50-9.

ŠILER, V. Vztah člověka a zvířete z pohledu etiky a religionistiky. In *Zvíře jako partner a průvodce člověka*. Praha : Archa, 1999. ISBN 80-238-6156-5 (brož.).

TRUMLER, E. *Pes mezi lidmi*. Vydání první. Praha : Ottovo nakladatelství, 1996. ISBN 80-7181-058-4.

WOLOY, M., E. *Pes a lidská duše*. Vydání první. Brno : Nakladatelství Tomáše Janečka, 2005. ISBN 80-85880-42-3.

ZÁMEČNÍK, J. Člověk a zvíře – hledání etického vztahu. In *Křesťanská revue*. Praha : Oikumené – Akademická, 2004, č. 3, ISSN 0023-4613.

Elektronické zdroje:

AUTOR NEUVEDEN. *Obezita u psů*. © 2008 [cit. 2009-3-5]. Dostupné na: <<http://www.hafici.cz/poradna/clanky/pece-a-zdravi-3/obezita-u-psu-65/>>.

AUTOR NEUVEDEN, *Překrmování psů*. © 2008 [cit. 2009-3-11]. Dostupné na: <<http://casopis.planetazvirat.cz/070604-prekrmovani-psu-1.html>>.

AUTOR NEUVEDEN, *Týrání zvířat*. © 2005,2009 [cit. 2009-3-5]. Dostupné na: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Týrání_zvířat>.

HARE, B. A KOL. *The domestication of social cognition in dogs*. ©2002. [cit. 2008-11-14]. Dostupné na: <<http://www.sciencemag.org/cgi/content/abstract/298/5598/1634>>.

NEJEZCHLEBOVÁ, L. *Člověk, nepřítel psa*. ©2003. [cit. 2009-3-7]. Dostupné na: <<http://www.stafbul.com/clovek-nepritel-psa.html>>.

PINC, L., SVOBODOVÁ, I. *Pes ve službách člověka*. Rok neuveden. [cit. 2009-2-25]. Dostupné na: <http://etext.czu.cz/php/skripta/kapitola.php?titul_key=64&idkapitola=182>.

SMOLÍK, P. *I zvířata mají svá práva. I. – Zákaz týrání*. ©2009. [cit. 2009-3-7]. Dostupné na: <http://www.ceskenoviny.cz/prilohy/paragrafy/index_view.php?id=68047>.

STRAKOVÁ, Š., HUČÍN, J. *Zvíře pomáhá najít vztah k lidem*. ©2000. [cit. 2009-4-30]. Dostupné na: <<http://www.rodina.cz/clanek697.htm>>.

Odborné časopisy:

FIALOVÁ, R., HESS L. Vliv zvířat na psychiku člověka. *Vesmír*, 1995, ročník 74, č. 11, ISSN 1214-4029.

FICHTLMEIER, A. Vodítko a vedení psa. *Svět psů*, 2008, ročník neuveden, č. 11, ISSN 1211-2976.

HESSLING, T. Polidšřování škodí. *Svět psů*. 2009, ročník neuveden, č. 2, ISSN 1211-2976.

HUČÍN, J. Proč člověk chová domácí mazlíčky (a někdy i dost exotické)? *Psychologie DNES*, listopad 2003, ročník 9, č. 11, ISSN 1211-5886.

KOUCKÁ, P. Milácci i otroci. *Psychologie DNES*, 2007, ročník 13, č. 5, ISSN 1212-9607.

RŮŽIČKA, J. Plemena ve službě. Doba se mění a s ní i nároky na psy. *Pes přítel člověka*. 2009, ročník 54, č. 1, ISSN 0231-5424.

Jiné zdroje:

CHLUMSKÁ, L. *Etika ochrany zvířat*. Praha : Institut Nadace na ochranu zvířat, [2005-2009].

Seznam příloh:

Příloha I – Ukázka fotografií překrmených psů

Příloha II – Ukázka fotografií týraných psů

Příloha III – Postup v případě týrání zvířete

Ukázka fotografií překrmených psů

[Fotografie převzaty z internetových stránek: www.planetazvirat.cz.]

Příloha II**Ukázka fotografií týraných psů**

*[Fotografie převzaty z internetových stránek:
<http://pomocte-vse-zviratum.blog.cz.>]*

Postup v případě týrání zvířete

Když se setkáte s týráním zvířete, je podle našeho právního řádu postup následující:

- Je třeba oznámit podezření na příslušnou veterinární strávu, na obecní (obvodní, městský) úřad či - zejména v akutním případě - na policii ČR.
- Oznámení můžete podat nejen písemně, ale i ústně.
- Je lepší, když uvedete své jméno a kontakt; mimo jiné se tak můžete dovědět, jak se daný případ vyvíjí.
- Úřady jsou však povinny zabývat se i anonymním oznámením. Odebrání týraného zvířete pak může nařídít obecní (obvodní, městský) úřad, a to pouze na návrh veterinární správy.
- Pokud jde o trest - v případě, že se jedná o přešupek, řeší jej obecní nebo městský úřad, v případě, že je věc posouzena jako trestný čin, postupuje se stejně jako u jiného trestného činu (soudní řízení atd.).

Abstrakt

ŠULČÍKOVÁ, L. *PES V ŽIVOTĚ ČLOVĚKA. (Reflexe vybraných etických otázek ve vztahu člověka k psovi)*. České Budějovice. 2009. Bakalářská práce. Jihočeská Univerzita v Českých Budějovicích. Teologická fakulta. Katedra teologické a sociální etiky. Vedoucí práce J. Šrajer.

Klíčové pojmy: člověk, pes, vliv psa, etické aspekty

Bakalářská práce je členěná do tří hlavních částí. První část přibližuje vztah mezi člověkem a psem od jeho vzniku až po současnost. Zmiňuje také rozmanité využití psa člověkem. Následně se věnuje vlivu psa na člověka, zejména jakým způsobem ovlivňuje pes jeho život, hlavně dětí a seniorů.

Druhá část nastiňuje některé etické otázky vztahu člověka k psovi. Například překrmování, polidšťování, problémy v chovu psů a týrání psů.

Třetí část nabízí pozice, jak by se mohl člověk chovat vůči psovi a proč. Základní teze zní, že se člověk nemá chovat vůči psovi a jiným živočichům a okolní přírodě nezodpovědně.

Abstract

Key words: man, dog, dog effect, ethic aspect

This Bachelor piece is divided into three main parts. The first part is a closer look at the relationship between man and dog from its origin to the present. This part also touches on the variant of uses of dogs in this relationship. Furthermore, this piece explains the influence of dog to the individual and visa versa. There is also a special focus on the influence of dogs on children and the aged.

The second part slightly touches on ethical questions about the relationship from man to dog. Examples of this include overfeeding, humanizing, abusing and problems regarding care.

The third part offers guidelines on how an individual should treat his/her dog and why. The basic thesis consists of the do's and don'ts in handling and care of animals and the environment.